

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

PS – NKWR.431.2.7.2025.EK

Pani
Beata Mirek
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie

ul. B. Prusa 5
57 – 200 Ząbkowice Śląskie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Wrocław, dnia *14* kwietnia 2025 r.

I. Informacje organizacyjne:

Jednostka kontrolowana:	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ząbkowicach Śląskich ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej:	Marta Kociołowicz – Dyrektor od 1 lutego 2024 r. do 30 listopada 2024 r., Beata Mirek – Dyrektor od 4 grudnia 2024 r. do 6 lutego 2025 r. (akta kontroli str. 16 - 18)
Zakres kontroli:	Szkolenie i kwalifikowanie kandydatów do opieki nad dzieckiem w rodzinnej pieczy zastępczej, usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, kierowanie dzieci do instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz zgodność zatrudniania z wymogami kwalifikacyjnymi. Okres objęty kontrolą: od dnia 1 lutego 2024 r. do dnia 6 lutego 2025 r.
Podstawa prawna kontroli:	art. 186 ust. 1 pkt 3 lit. a i b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz.U. 2025 r. poz. 49) ² ; Plan kontroli na I półrocze 2025 r. zatwierdzony przez Wojewodę Dolnośląskiego w dniu 20 grudnia 2024 r.
Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych:	6 lutego 2025 r. – 30 marca 2025 r.
Kontrolerzy:	1. Edyta Kubicka, główny specjalista, upoważnienie nr 60 z dnia 28 stycznia 2025 r., sygn. PS-NKWR.0030.60.2025.EK; 2. Joanna Laskowska, inspektor wojewódzki, upoważnienie nr 85 z dnia 28 stycznia 2025 r., sygn. PS- NKWR.0030.61.2025.EK. (akta kontroli str. 6 - 9)

¹ zwane dalej „PCPR”, „Centrum”, „Organizatorem”

² zwana dalej „ustawą”

II. Ocena kontrolowanej jednostki

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną pomimo stwierdzonych nieprawidłowości. Uzasadnieniem oceny jest ustalony stan faktyczny i prawny. Możliwą przyczyną wystąpienia stwierdzonych nieprawidłowości było nieprzestrzeganie lub niewłaściwa interpretacja obowiązujących przepisów prawa, które mogły wywołać skutki w zakresie działalności kontrolowanej jednostki oraz wpłynąć na obniżenie poziomu realizowanych przez nią zadań.

III. Ustalenia kontroli

Kontrola została odnotowana w Księżce kontroli pod numerem 19. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie przedłożonej dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, ankiety z działalności PCPR w okresie objętym kontrolą, wyjaśnień i oświadczeń złożonych przez Dyrektora Centrum – Panią Beatę Mirek.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ząbkowicach Śląskich zostało utworzone na mocy uchwały nr XV/98/2000 Rady Powiatu Ząbkowickiego z dnia 24 lutego 2000 r. i realizuje zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie ząbkowickim zgodnie z zapisami zarządzenia nr 39/2011 Starosty Ząbkowickiego z dnia 23 września 2011 r. w sprawie wyznaczenia PCPR jako organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Szczegółowe zadania jednostki określone zostały w Regulaminie Organizacyjnym Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ząbkowicach Śląskich, przyjętym uchwałą nr 143/2012 Zarządu Powiatu Ząbkowickiego z dnia 4 października 2012 r. Obecny Dyrektor PCPR, zajmujący to stanowisko w okresie objętym kontrolą posiadał upoważnienia Starosty Ząbkowickiego do: załatwiania indywidualnych spraw z zakresu administracji publicznej, włącznie z prawem wydawania decyzji administracyjnych, postanowień, zaświadczeń, a także do poświadczeń za zgodność z oryginałem odpisów dokumentów przedstawionych przez stronę na potrzeby prowadzonych postępowań; wydawania decyzji administracyjnych z zakresu pieczy zastępczej należących do właściwości powiatu; do wprowadzania, aktualizowania i usuwania z rejestru danych o których mowa w art. 38d ust. 11 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Podczas kontroli nie okazano dokumentów dotyczących udzielonych upoważnień dla poprzedniego dyrektora.

(akta kontroli str. 19 – 38)

Obszar nr 1: Szkolenie i kwalifikowanie kandydatów do opieki nad dzieckiem w rodzinnej pieczy zastępczej.

Na podstawie informacji pozyskanych od Dyrektora PCPR (zawartej w ankiecie o działalności jednostki), przedstawionych materiałów w trakcie kontroli i zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 1 ustawy, w okresie objętym kontrolą organizator rodzinnej pieczy zastępczej prowadził nabór osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. W tym celu podejmowano działania propagujące rodzicielstwo zastępcze wśród mieszkańców powiatu ząbkowickiego. Poszukiwano kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, rodziny zastępczej zawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

PCPR przeprowadzało systematycznie promocje rodzicielstwa zastępczego. Na głównej stronie internetowej jednostki wyświetlano baner promujący pieczę zastępczą: „Stwórz dzieciom szczęśliwy dom”. Na głównej stronie internetowej lokalnej gazety „Ekspres Miejski” stale wyświetlany był również baner promujący pieczę zastępczą z odnośnikiem do strony PCPR-u, gdzie znajdują się szczegółowe informacje w jaki sposób można zostać rodziną zastępczą i jakie należy spełnić warunki. Ponadto PCPR zlecił w 2024 r. realizację materiałów promocyjnych: ulotek, kalendarzy, wizytówek, parasolek, itp. promujących pieczę zastępczą, które były rozdawane osobom korzystającym z usług PCPR-u oraz na imprezach organizowanych przez powiat, np. Rajdu Rowerowego w dniu 7 września 2024 r. Ulotki wystawiane były równolegle w siedzibie PCPR-u, a koordynatorzy oraz pracownicy socjalni pracujący w terenie udostępniali materiały promocyjne osobom zainteresowanym. Również środowisko rodzin zastępczych było informowane na bieżąco, także w trakcie szkoleń, o potrzebie pozyskiwania nowych kandydatów na rodziny zastępcze. Informacja o poszukiwaniu kandydatów na rodziny zastępcze była też przekazywana do ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu ząbkowickiego razem z ulotkami. W budynku Starostwa Powiatowego wywieszony był także baner promujący rodzicielstwo zastępcze. Pracownicy ds. pieczy zastępczej przeprowadzali rozmowy i konsultacje z osobami zainteresowanymi rodzicielstwem zastępczym, które zgłaszały się do Centrum. W efekcie tych działań pozyskano 13 kandydatów do pełnienia funkcji zawodowej i niezawodowej rodziny zastępczej, z czego 5 osób musiało przystąpić do szkolenia na wniosek Sądu. Wśród kandydatów było: 5 małżeństw (10 osób) oraz 3 osoby niepozostające w związku małżeńskim, czyli w sumie 8 rodzin.

(akta kontroli str. 39)

Realizując obowiązek wynikający z art. 76 ust. 4 pkt 3 ustawy, PCPR organizowało szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka na podstawie Programu RODZINA zatwierdzonego przez Ministra

Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej decyzją z dnia 21 listopada 2023 r. nr 17/2023/RZ. PCPR zawarł umowę licencyjną w dniu 9 stycznia 2024 r. ze Stowarzyszeniem Rodzin Adopcyjnych i Zastępczych „Pro Familia” w sprawie możliwości korzystania z ww. Programu. Jego trenerami byli pracownicy PCPR z działu pieczy zastępczej: koordynator rodzinnej pieczy zastępczej oraz psycholog, posiadający kwalifikacje do prowadzenia szkolenia dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej wszystkich typów wg Programu Szkoleniowego „Rodzina”.

W okresie objętym kontrolą Organizator przeprowadził dwa szkolenia. Jedna edycja dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej w wymiarze 62 godzin odbyła się w dniach od 8 lutego do 28 marca 2024 r. Wszyscy kandydaci w wymiarze 10 godzin odbyli też zajęcia praktyczne w wybranych rodzinach, które sprawowały pieczę zastępczą. Druga edycja dotyczyła szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, kandydatów do prowadzenia rodzinnego domu dziecka i kandydatów na dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego. Zajęcia odbyły się w dniach 3 kwietnia 2024 r. i 4 kwietnia 2024 r. w wymiarze 18 godzin dydaktycznych. Szkolenie było prowadzone w formie zapewniającej aktywny udział uczestników. Podczas zajęć stosowano metody szkoleniowe takie jak: mini wykład, warsztaty, ćwiczenia w formie treningów umiejętności, prezentacje filmowe, dyskusje, analizy przypadków, spotkanie z rodziną zastępczą.

(akta kontroli str. 41 – 42, 49 - 55)

Zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 12 ustawy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ząbkowicach prowadziło działalność diagnostyczno – konsultacyjną, której celem było pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka. W okresie objętym kontrolą w celu realizacji powyższej działalności Organizator podjął kontakt z 13 osobami. Osoby te mogły zgłaszać się do pracowników Zespołu Pieczy Zastępczej osobiście, pisemnie, telefonicznie lub za pośrednictwem poczty elektronicznej, w celu uzyskania ogólnych informacji na temat pieczy zastępczej.

W związku z opiniowaniem kandydatów zgłaszających gotowość do stanowienia rodziny zastępczej na wniosek własny lub na wniosek sądu rodzinnego, pracownik socjalny nawiązywał kontakt telefoniczny z kandydatami w celu ustalenia terminu i miejsca ich zamieszkania, aby dokonać analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej. W wizytach tych towarzyszył mu również psycholog, który badanie psychologiczne w zakresie

predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej przeprowadzał z kandydatami już w siedzibie Centrum. W trakcie wizyty w miejscu zamieszkania pracownik socjalny kompletował wymaganą dokumentację potwierdzającą: niekaralność kandydatów (zaświadczenie z Krajowego Rejestru Karnego), sytuację osobistą, bytową, materialno - zawodową (zaświadczenia lub oświadczenia o zatrudnieniu i wysokości wynagrodzenia), sytuację zdrowotną (zaświadczenia od lekarza podstawowej opieki zdrowotnej - o braku przeciwwskazań do pełnienia funkcji rodziny zastępczej). W sytuacji braku wymaganych dokumentów podczas wizyty domowej, były one dostarczane do Centrum w późniejszym terminie. W czasie wizyty w środowisku pracownik socjalny przyjmował także od kandydatów oświadczenia o: braku ingerencji sądu we władzę rodzicielską, niekaralności za przestępstwo umyślne lub umyślne przestępstwo skarbowe, wypełnianiu obowiązku alimentacyjnego (jeżeli taki obowiązek wynikał z tytułu egzekucyjnego), zdolności do czynności prawnych, zdolności do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, przebywaniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Kandydatów sprawdzano w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym. Po zebraniu ww. dokumentów poddawano je analizie, na podstawie której sporządzano dokument na piśmie potwierdzający przeprowadzenie wstępnej kwalifikacji, zawierający ocenę (pozytywną lub negatywną) i wysyłano do kandydatów. Po uzyskaniu pozytywnej oceny, kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub niezawodowej kierowano na szkolenie organizowane przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

(akta kontroli str. 40)

Dokonana w trakcie kontroli analiza dokumentacji 10 kandydatów zainteresowanych pełnieniem funkcji rodziny zastępczej lub prowadzeniem rodzinnego domu dziecka pozwoliła stwierdzić, że w stosunku do tych osób przeprowadzono wyżej opisane postępowanie, tj.:

- Wszyscy kandydaci złożyli tylko jeden wniosek, który dotyczył przeprowadzenia wstępnej kwalifikacji i jednocześnie szkolenia, o którym mowa w art. 44 ust. 1 ustawy. Stoi to w sprzeczności z przepisem prawa – art. 43 ust. 7 ustawy i stanowi uchybienie. Wskazuje się, że dopiero uzyskanie pozytywnej wstępnej kwalifikacji uprawnia kandydata do złożenia wniosku o udział w szkoleniu.
- Zgromadzona w teczkach ocenionych pozytywnie kandydatów dokumentacja pozwoliła także na stwierdzenie, że wypełniono zwykle wymóg art. 42 ust. 1 - 3 ustawy. W ich aktach były zaświadczenia, oświadczenia, opinie potwierdzające spełnianie wymagań formalnych, na podstawie których dokonywano analizy ich sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej. Do dokumentacji dołączona była także opinia o posiadaniu predyspozycji

i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, zgodnie z art. 42 ust. 1 pkt 5 lit. b ustawy, sporządzona przez psychologa zatrudnionego w PCPR. Wśród dokumentów u wszystkich kandydatów nie było jednak takiego, który byłby podstawą uznania, że kandydaci dają rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej, o której mowa w art. 42 ust. 1 pkt 1 ustawy. U 5 kandydatów nie pozyskano też informacji o niefigurowaniu w bazie danych Rejestru Sprawców przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym, a u 2 (małżeństwo) stwierdzono brak dokumentacji dotyczącej źródła dochodów. Powyższe braki stanowią nieprawidłowość, art. 43 ust. 1 ustawy wskazuje wprost, że wstępna kwalifikacja musi być przeprowadzona na podstawie dokonanej analizy spełniania warunków, o których mowa w art. 42 ust. 1 i 2 ustawy, bez żadnych wyłączeń. Należy zatem bezzwłocznie podjąć działania naprawcze poprzez weryfikację spełniania przez ww. kandydatów wszystkich warunków wskazanych w art. 42 ustawy.

- Wszyscy otrzymali pozytywną wstępną kwalifikację sporządzoną na piśmie, w formie krótkiej informacji potwierdzającej jej przeprowadzenie, zawierającej datę i ocenę. Kandydatów zaznajamiano z nią w wysyłanej do nich korespondencji. W trakcie jej analizy stwierdzono brak skutecznego potwierdzenia doręczenia przedmiotowej oceny. Tylko w jednym przypadku udokumentowano odbiór osobisty, poprzez adekwatny wpis na dokumencie. Należy zadbać w przyszłości o takie potwierdzenie w każdym przypadku. W ślad za ww. pismem do kandydatów przesyłano ogólną informację o zakwalifikowaniu kandydatów na szkolenie, o którym mowa w art. 44 ust. 1 ustawy.
- Oceniając terminowość dokonania wstępnej kwalifikacji stwierdzono, że wśród 10 kandydatów tylko w 1 przypadku nie zachowano terminu, i przeprowadzono ją w ciągu półtora miesiąca od daty złożenia wniosku (art. 43 ust. 5 pkt 1 ustawy), pozostałe dokonywane były w okresie około 1 tygodnia od złożenia wniosku. Organizator dopełnił też obowiązku zorganizowania szkolenia, o którym mowa w art. 44 ust. 1 ustawy, w terminie, o którym mowa w art. 43 ust. 8 ustawy, tj. w ciągu niespełna trzech miesięcy w stosunku do 7 kandydatów, u jednego (małżonków) termin ten został przekroczony. Organizator przyjmując w jednym czasie równocześnie wniosek – o przeprowadzenie wstępnej kwalifikacji i o szkolenie, co jest sprzeczne z przepisami, zawęził sobie czasokres na jego przeprowadzenie.

Podczas analizy dokumentów zwrócono uwagę, że w przypadku dwóch małżeństw, pomimo że oboje małżonków złożyło wniosek i oboje otrzymało pozytywną wstępną

kwalifikację, to tylko jeden z małżonków (w każdym przypadku były to żony), przystąpił do szkolenia. Powyższe stanowi nieprawidłowość leżącą po stronie PCPR, który nie wywiązał się z realizacji wniosku obu osób z każdego małżeństwa, szkoląc tylko jednego z małżonków. Podczas kontroli nie okazano dokumentów uzasadniających odstąpienie tych kandydatów od szkolenia. Niezależnie od wcześniejszej decyzji sądu, w sprawie ustanowienia rodziną zastępczą wybranych osób (w przypadku rodziny D. i Z. S. i rodziny A. i G. S sąd rodzinny ustanowił rodziną zastępczą tylko panie), w powyżej opisanej sytuacji należało przeszkolić wszystkie 4 osoby. Wystąpienie kandydatów po ukończonym szkoleniu z wnioskiem o wydanie zaświadczeń kwalifikacyjnych, stanowiących podstawę wpisu do rejestru, o którym mowa w art. 38d ustawy, uzasadnia skorygowanie przez sąd wydanego wcześniej rodzinom zastępczym postanowienia w kwestii zawiązanych przez nich rodzin zastępczych w osobach tylko małżonek. Wobec powyższego, w sytuacji, gdy małżonkowie złożyli wniosek o ustanowienie ich rodziną zastępczą i razem przeszli wstępną kwalifikację, która potwierdziła prowadzenie przez nich wspólnego gospodarstwa domowego, obydwoje powinni ukończyć szkolenie. Zgodnie z zapisem art. 41 ust. 1 ustawy, rodzinę zastępczą lub rodzinny dom dziecka tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim.

(akta kontroli str. 56 - 66)

Jedenastu osobom, które ukończyły szkolenie i odbyły staż w wymiarze 10 h (w zawodowych rodzinach zastępczych oraz rodzinnych domach dziecka) Organizator wydał dokument potwierdzający ten fakt, tj. świadectwo ukończenia szkolenia, co wynika z art. 44 ust. 1 ustawy.

(akta kontroli str. 69 - 79)

Wszystkie ww. osoby złożyły też wnioski o wydanie zaświadczeń kwalifikacyjnych i otrzymały je. Potwierdzały one ukończenie szkolenia, spełnienie przez kandydatów warunków z art. 42 ust. 1 - 3 ustawy oraz posiadanie predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej. Dokumenty zostały wydane na druku zgodnym ze wzorem określonym w rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 19 września 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia kwalifikacyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 2052). Należy w przyszłości w treści każdego zaświadczenia wskazywać także autora programu szkoleniowego, nazwę powiatu zamieszkania kandydatów oraz w drugiej części zaświadczenia w *Opinii* przywoływać „w szczególności opinię pedagogiczną – psychologiczną”, a nie tylko psychologiczną. Powyższe stanowi uchybienie. Wymaga to doprowadzenia do zgodności z obowiązującym wzorem zaświadczenia kwalifikacyjnego

określonym w Rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 19 września 2023 r. (Dz. U. 2023, poz. 2052) i wykluczenia z bieżącej praktyki stosowania dokumentu w dotychczasowej formie.

Podczas analizy dokumentów stwierdzono także, w przypadku Zbigniewa S. pomyłkę w zaświadczeniu kwalifikacyjnym nr 15/2024, dotyczącym ukończenia szkolenia na pełnienie funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, w którym w części końcowej przywołano w jednym wpisie uprawnienia do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a poniżej uprawnienia do pełnienia funkcji rodziny niezawodowej. Wskazane jest dokonać korekty ww. zaświadczenia, ponieważ jest ono niespójne w swoich zapisach.

(akta kontroli str. 57 – 58, 80 – 88)

Zgodnie z art. 34 ust. 1 i 7 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 2140), do upływu 3 miesięcy od dnia wskazanego w obwieszczeniu ministra do spraw rodziny, starosta prowadził ww. rejestry na zasadach dotychczasowych, tj. określonych pierwotnie w art. 46 ustawy. W okresie objętym kontrolą Starosta Ząbkowicki nie prowadził rejestru, o którym mowa w art. 46 ust. 1 pkt 1 i pkt 2 ustawy (uchylonego na dzień kontroli), tj. rejestru danych o osobach pełniących oraz zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Pani Marta Kociołowicz, pełniąca funkcję dyrektora PCPR do 30 listopada 2024 r., nie posiadała także upoważnienia Starosty Ząbkowickiego do prowadzenia takiego rejestru, pomimo że zapisy Regulaminu organizacyjnego jednostki w rozdziale II, w § 2 pkt 4 pdpkt 8 wskazują, że to PCPR go prowadzi. Jest to nieprawidłowość, która obecnie nie wymaga wydania zalecenia kontrolnego z powodu uchylenia przedmiotowego przepisu. W oświadczeniu Dyrektora PCPR w sprawie braku ww. rejestru wskazano na błędną interpretację zapisów ustawy, po jej zmianie w 2022 r. (obowiązującej od 1 lutego 2023 r.). Ostatni przedstawiony podczas kontroli rejestr datowany był na 12 stycznia 2023 r., dotyczył osób pełniących funkcję rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych i prowadzących rodzinne domy dziecka i był przekazany do sądu w dniu 12 stycznia 2023 r. Zawierał wszystkie dane, o których mowa w ww. artykule. Rejestr osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka nie był wówczas prowadzony, z powodu braku takich osób. Od 15 stycznia 2025 r. (zgodnie z Obwieszczeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 października

2024 r., Dz. U. z 2024 poz. 1486) prowadzony jest rejestr za pomocą systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 38d ust. 1 ustawy, i do prowadzenia, którego ma upoważnienie Starosta - dyrektor PCPR. Wskazane jest, aby Starosta na wniosek dyrektora PCPR upoważnił wszystkie pozostałe osoby, które faktycznie podejmują ustawowe czynności w rzeczonym rejestrze (tzw. użytkownicy), do wprowadzania, aktualizowania i usuwania danych z ww. rejestru, o czym mowa w art. 38d ust. 11 ustawy, a czego nie dopełniono, i stanowi to nieprawidłowość.

Na pierwszy i ostatni dzień okresu objętego kontrolą, tj. na 1 lutego 2024 r. i na 6 lutego 2025 r. liczba rodzin zastępczych kształtowała się następująco:

	r.z. spokrewnione	r.z. niezawodowe	r.z. zawodowe	r.z. zawodowe -pogotowie opiekuńcze	r.z. zawodowe specjalistyczne	rdd/ liczba dzieci
luty 2024 r.	70	27	15	0	0	54
luty 2025 r.	62	30	20	0	0	52

(akta kontroli str. 38, 43, 89 – 90)

Organizator prowadził także szkolenia i wsparcie psychologiczno - pedagogiczne dla osób sprawujących już rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę. W okresie od 1 lutego 2024 r do dnia kontroli, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ząbkowicach Śląskich we współpracy z Centrum Terapii i Edukacji PRAXE Sp. z o.o. z siedzibą przy ul. Wąskiej 23, 43-502 Czechowice - Dziedzice, wpisaną do rejestru instytucji szkoleniowych: nr 2.24/00025/2011 nr KRS 0000930882 NIP 652-175-01-55, zorganizowało w dniu 14 listopada 2024 r.:

- szkolenie dla rodzin zawodowych i niezawodowych na temat: „Przeciwdziałanie kryzysom występującym w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka” (29 osób).
- szkolenie dla rodzin spokrewnionych na temat: „Doskonalenie umiejętności wychowawczych – umiejętności stawiania granic i bycia konsekwentnym” (28 osób).

Prowadzącą była pedagog korekcyjno-kompensacyjny, socjoterapeutka, trener doradztwa personalnego, od 18 lat pracująca z grupami dzieci i młodzieży w zakresie komunikacji i agresji oraz z rodzinami zastępczymi.

Dodatkowo psycholog zatrudniony w PCPR w Ząbkowicach Śląskich prowadził indywidualne poradnictwo psychologiczne. Rodziny / osoby były umawiane na jedno lub kilka spotkań w zależności od potrzeb. W 2024/2025 odbyły się łącznie 73 spotkania psychologa z rodzinami zastępczymi i osobami w nich przebywającymi.

W okresie objętym kontrolą w Powiecie Ząbkowickim nie funkcjonowały grupy wsparcia i rodziny pomocowe. Zgodnie z oświadczeniem Dyrektora PCPR, rodziny nie zgłaszały zapotrzebowania na takie formy pomocy. Dodatkowo doświadczenia lat ubiegłych wskazały, że pomimo organizacji grup wsparcia w godzinach dogodnych dla rodzin zastępczych, nie cieszyły się one zainteresowaniem.

Osobom zainteresowanym umożliwiano także skorzystanie z bezpłatnego poradnictwa prawnego, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego.

W ocenie organu kontroli podejmowane działania w zakresie wsparcia specjalistycznego, tj.: poradnictwa psychologiczno – pedagogicznego, terapii, szkoleń osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz dzieci w niej przebywających, a także rodziców dzieci objętych pieczęą należy zintensyfikować, co w konsekwencji wzmocni kompetencje opiekuńczo – wychowawcze opiekunów, podniesie ich kwalifikacje, a dzieciom w większym stopniu umożliwi korzystanie ze wsparcia specjalistycznego.

(akta kontroli str. 91 - 93)

Obszar nr 2: Usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.

Zakres kontroli obejmował także udzielanie pomocy usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej, o której mowa w art. 140 i art. 180 pkt 3 ustawy. W okresie objętym kontrolą 9 wychowanków pieczy zastępczej ukończyło 18. rok życia. Z tego 4 wystąpiło z wnioskiem w sprawie przyznania pomocy na kontynuowanie nauki i 4 z wnioskiem o pomoc na usamodzielnienie. W związku z powyższym Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ząbkowicach Śląskich wszczęło i przeprowadziło postępowania administracyjne w sprawie przyznania ww. wsparcia. Poza tym, w okresie objętym kontrolą wszczęto postępowania o przyznanie pomocy wychowankom pieczy zastępczej, którzy przed okresem objętym kontrolą ukończyli 18. r.ż., a w okresie objętym kontrolą zwrócili się z wnioskiem o pomoc. W tych przypadkach PCPR wszczął i przeprowadził: 12 postępowań administracyjnych w sprawie przyznania pomocy na usamodzielnienie, 17 na kontynuowanie nauki oraz 4 postępowania w sprawie pomocy na zagospodarowanie. Część wydanych decyzji w sprawie udzielonej pomocy wymagała zmian w zakresie przyznanych kwot, ze względu na zmianę przepisów. W tym zakresie Organizator wszczynał postępowanie administracyjne z urzędu. Na podstawie losowo wybranych akt spośród wyżej wymienionych postępowań administracyjnych, dokonano oceny ich prawidłowości i legalności oraz stwierdzono, co następuje:

1. Wszystkie badane postępowania administracyjne w sprawie przyznania pomocy na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie zostały wszczęte

- na wniosek strony, będącej pełnoletnim usamodzielnianym wychowankiem pieczy zastępczej. Wniosek o przyznanie pomocy na kontynuowanie nauki i pomocy na usamodzielnianie, osoby uprawnione składały w powiecie właściwym do ponoszenia wydatków na finansowanie powyższej pomocy za pośrednictwem kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego ze względu na miejsce pobytu osoby usamodzielnianej.
2. W aktach badanych postępowań administracyjnych stwierdzono dokumenty, na podstawie których możliwe było ustalenie: okresu pobytu osoby usamodzielnianej w pieczy zastępczej, adresu zamieszkania, celu wydatkowania przyznanych środków, numeru rachunku bankowego, szkoły, w której jest kontynuowana lub podjęta nauka. Dodatkowo, w aktach zgromadzono indywidualne programy usamodzielnienia, dokumenty wskazujące opiekuna procesu usamodzielnienia.
 3. U wszystkich usamodzielnianych podopiecznych opiekun usamodzielnienia został wyznaczony w terminie ustawowym, tj. co najmniej 12 m - cy przed osiągnięciem pełnoletności (art. 145 ust. 2 ustawy) i również dotrzymano terminu, o którym mowa w art. 145 ust. 4 ustawy, dotyczącego opracowania indywidualnego programu usamodzielnienia³, tj. co najmniej miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności. Powyższe dokumenty oraz modyfikacje IPU były każdorazowo akceptowane przez dyrektora PCPR.
 4. Wydane decyzje dotyczące przyznanej pomocy zawierały elementy wskazane w art. 107 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2024 r. poz. 572), tj.: datę wydania, oznaczony prawidłowo organ (Starosta), podstawę prawną, rozstrzygnięcie, uzasadnienie prawne i faktyczne, pouczenie o możliwości odwołania się od decyzji. Decyzje wydawane były przez osoby upoważnione przez Starostę oraz skutecznie doręczone. Wszystkie decyzje na kontynuowanie nauki wydawane były na czas roku szkolnego, co stanowi nieprawidłowość, nie dłużej niż do 25. roku życia i ze wskazaniem jednostki oświatowej. Zgodnie z zapisami art. 146 ust. 3 ustawy, pomoc na kontynuowanie nauki przyznaje się na czas nauki, nie dłużej niż do 25. roku życia i przysługuje ona w czasie trwania odpowiednio roku szkolnego, akademickiego, kursu albo przygotowania zawodowego.
 5. Wszystkie badane postępowania zakończono terminowo wydaną decyzją, w okresie 1 miesiąca od dnia złożenia wniosku. Pomoc przyznawana była zgodnie z kryteriami określonymi w ustawie (odpowiednio art. 146, art. 149, art. 150 ustawy). Wysokość przyznanej pomocy była zgodna z obwieszczeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej

³ zwany dalej „IPU”

z 27 marca 2023 r. w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej oraz z obwieszczeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 24 marca 2024 r. w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka, wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej oraz wysokości kwot określonych w umowach (od 1 czerwca 2024 r.).

6. W okresie objętym kontrolą dla 2 osób spośród próby kontrolnej, które zakończyły realizację indywidualnego programu usamodzielnienia, została sporządzona ocena końcowa procesu usamodzielnienia.

Zgodnie z art. 140 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy, osobie opuszczającej po osiągnięciu pełnoletności rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka lub placówkę opiekuńczo - wychowawczą udziela się, na jej wniosek, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia oraz zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną. W okresie od 1 lutego 2024 r. do dnia kontroli 3 wychowanków podmiotów pieczy zastępczej złożyło wniosek o udzielenie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych. Centrum udzieliło wsparcia w ubieganiu się o przydział mieszkania z zasobów gminy, poprzez pisemne poparcie wniosku wychowanka, złożonego do urzędu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania. W pozostałych obszarach, tj. dotyczących pomocy w uzyskaniu zatrudnienia, pomocy prawnej, pomocy psychologicznej żaden podopieczny nie złożył wniosku.

(akta kontroli str. 44, 94 - 118)

Obszar nr 3: Kierowanie dzieci do instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Na terenie powiatu ząbkowickiego nie funkcjonuje żadna placówka opiekuńczo - wychowawcza typu socjalizacyjnego / interwencyjnego. Na zlecenie Powiatu Ząbkowickiego jest prowadzonych przez różne stowarzyszenia 5 placówek opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego: dwie przez Stowarzyszenie „Piotruś Pan” w Targowicy i Ząbkowicach Śląskich, dwie przez Stowarzyszenie „Kopciuszek” w Przyłęku i Dzbanowie oraz jedna przez Stowarzyszenie „Jak nie my to kto” w Srebrnej Górze. W sumie Powiat zabezpiecza w nich 40 miejsc dla dzieci pozbawionych opieki rodziców biologicznych. Na dzień 31 stycznia 2025 r. w ww. placówkach w sumie przebywało 47 dzieci w wieku powyżej i poniżej 10. r.ż., tj. 7 dzieci ponad dopuszczalny limit. Liczba ponad stan wynika z wydanych przez Wojewodę Dolnośląskiego zezwoleń na przekroczenie limitu miejsc w placówce rodzinnej.

W okresie objętym kontrolą PCPR w Ząbkowicach otrzymał 6 orzeczeń sądowych dla 15 dzieci o umieszczeniu w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Na ich podstawie wydano

15 skierowań do placówek opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego działających na terenie powiatu. Poza tym, na dzień kontroli 17 dzieci ząbkowickich umieszczonych było w rodzinnych formach pieczy zastępczej i 6 w instytucjonalnych na terenie innych powiatów. W okresie objętym kontrolą nie kierowano dziecka cudzoziemców do placówki opiekuńczo - wychowawczej. Analiza akt wykazała, że we wszystkich przypadkach kierowanie dzieci i ich umieszczenie w instytucjonalnej pieczy zastępczej następowało zgodnie z art. 35 ust. 1, w związku z art. 182 ust. 1 i 2 ustawy oraz § 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2025 r., poz. 395)⁴.

Analiza skierowań wydanych w okresie objętym kontrolą wykazała, że wszystkie skierowania zawierały następujące dane i informacje: oznaczenie jednostki wydającej skierowanie, datę skierowania, nazwę placówki opiekuńczo - wychowawczej, do której kierowane jest dziecko, imię i nazwisko dziecka oraz datę jego urodzenia, podstawę prawną skierowania wraz z uzasadnieniem oraz sygnaturę postanowienia sądowego w sprawie. Zgodnie z § 4 rozporządzenia, każdorazowo przed wydaniem skierowania do placówki opiekuńczo - wychowawczej zasięgano opinii jej dyrektora o możliwości umieszczenia dziecka w rzeczonym podmiocie pieczy zastępczej. Wśród skierowanych były dzieci, które ukończyły 10. rok życia oraz poniżej tego wieku. Jako uchybienie wskazuje się niewłaściwe oznaczenie jednostki kierującej dziecko do placówki opiekuńczo - wychowawczej. W części nagłówkowej skierowania oznaczone były pieczęcią Starosty Ząbkowickiego. W świetle § 2 rozporządzenia, w części dotyczącej podmiotu kierującego należy oznaczać powiat jako właściwy w przedmiotowym zakresie. Wszystkie skierowania podpisano przez osobę upoważnioną przez starostę.

Na podstawie przedłożonej w trakcie kontroli dokumentacji dotyczącej kierowania dzieci do rodzinnej pieczy zastępczej stwierdzono, że wraz ze skierowaniem dołączano dokumenty do placówki opiekuńczo - wychowawczej, o których mowa w § 8 rozporządzenia i które były możliwe do pozyskania. Najczęściej przekazywano odpis aktu urodzenia, postanowienie sądowe, dokumentację szkolną. W skierowaniu znajdowała się zwykle adnotacja o dosłaniu w późniejszym terminie dokumentów brakujących, z ich wykazem. O skierowaniu i umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej PCPR w Ząbkowicach Śląskich niezwłocznie informował właściwy sąd, zgodnie z § 7 rozporządzenia.

Dyrektor Centrum oświadczył, że na dzień 31 stycznia 2025 r. Powiat Ząbkowicki

⁴ zwane dalej „rozporządzeniem”

miął podpisanych 6 porozumień w sprawie przyjęcia dziecka z powiatu ząbkowickiego oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków z 3 powiatami: Strzelińskim (3 dzieci), Brzeskim (2 dzieci), Wołowskim (1 dziecko). W ich wypadku gminy pochodzenia dziecka ponosiły odpłatność w wysokości 50% za 5 dzieci, jedno dziecko przyjęte było przed 2012 r., jego odpłatność rozliczana była na starych zasadach.

W okresie objętym kontrolą na terenie powiatu ząbkowickiego w placówkach opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego przebywało 2 dzieci z powiatu zgorzeleckiego.

(akta kontroli str. 45, 120 - 125)

Obszar nr 4: Zgodność zatrudniania z wymogami kwalifikacyjnymi.

W okresie objętym kontrolą w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ząbkowicach Śląskich zatrudnione były 2 osoby na stanowiskach koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Wszystkie miały wykształcenie wyższe magisterskie lub licencjat na kierunku pedagogika. Osoby te zostały zweryfikowane przez Organizatora w zakresie dawania rękojmi należytego sprawowania pieczy zastępczej, o której mowa w art. 78 ust. 1 pkt 6 ustawy. Poza tym zatrudniony był psycholog, legitymujący się wykształceniem wyższym magisterskim i posiadający 2 – letnie doświadczenie w pracy w poradnictwie rodzinnym. Psycholog w PCPR zatrudniony był na umowę o pracę, w wymiarze ½ etatu. Koordynatorzy złożyli pisemne oświadczenia o braku ingerencji sądu w wykonywanie przez nich władzy rodzicielskiej, braku obowiązku alimentacyjnego wynikającego z tytułu egzekucyjnego oraz o braku skazania prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe. Zostali również zweryfikowani w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym, a także w Krajowym Rejestrze Karnym.

(akta kontroli str. 126)

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ząbkowicach stwierdzono nieprawidłowości wymagające wydania zaleceń pokontrolnych:

1. Przeprowadzono szkolenie, o którym mowa w art. 44 ust. 1 ustawy tylko jednemu z małżonków, pomimo wniosku o takie szkolenie obu małżonków.
2. Brak zweryfikowania przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wszystkich kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka w zakresie dawania rękojmi należytego sprawowania pieczy zastępczej.
3. Brak zweryfikowania przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej pięciu kandydatów

do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka w zakresie niefigurowania w bazie danych Rejestru Sprawców przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym.

4. Brak zweryfikowania przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej dwóch kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej w zakresie ich źródła dochodów.
5. Brak upoważnienia przez Starostę użytkowników Centralnego Rejestru Pieczy Zastępczej do wprowadzania, aktualizowania i usuwania w nim danych.
6. Pomoc na kontynuowanie nauki przyznawano na czas roku szkolnego/akademickiego.

Wobec stwierdzonych nieprawidłowości wydaje się zalecenia pokontrolne:

1. Kierować kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka na ich wniosek do udziału w szkoleniu, o którym mowa w art. 44 ust. 1 ustawy.
Podstawa prawna: art. 43 ust. 1 i ust. 7 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j.: Dz. U. z 2025 r. poz. 49).
2. Weryfikować wszystkich kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka w zakresie dawania rękopisami należytego sprawowania pieczy zastępczej.
Podstawa prawna: art. 42 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j.: Dz. U. z 2025 r. poz. 49).
3. Weryfikować wszystkich kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka w zakresie niefigurowania w bazie danych Rejestru Sprawców przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym.
Podstawa prawna: art. 42 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j.: Dz. U. z 2025 r. poz. 49).
4. Weryfikować wszystkich kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej w zakresie ich źródła dochodów.
Podstawa prawna: art. 42 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j.: Dz. U. z 2025 r. poz. 49).
5. Wnioskować do Starosty o wydanie upoważnień dla pracowników Centrum do wprowadzania, aktualizowania i usuwania z rejestru danych, o których mowa w art. 38d

ust. 11 ustawy.

Podstawa prawna: art. 38d ust. 11 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j.: Dz. U. z 2025 r. poz. 49).

6. Przyznawać na czas nauki pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, nie dłużej niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25 roku życia.

Podstawa prawna: art. 146 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j.: Dz. U. z 2025 r. poz. 49).

IV. Pozostałe informacje:

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz przekazano dyrektorowi kontrolowanej jednostki, drugi złożono do akt postępowania kontrolnego.

Pouczenie:

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j.: Dz. U. z 2025 r. poz. 49). Proszę w terminie do dnia 31 maja 2025 r. o powiadomienie Wojewody Dolnośląskiego o sposobie realizacji zaleceń, uwag i wniosków przedstawionych w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym.

GŁÓWNY SPECJALISTA

Edyta Kubicka

(przewodniczący zespołu inspektorów)

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI

Joanna Laskowska

(członek zespołu inspektorów)

*z up. Wojewody Dolnośląskiego
wz. Dyrektora Wydziału B*

KIEROWNIK ODEZIRU

Oddział Planowania i Kontroli
(kierownik komórki do spraw kontroli)

Ewelina Zygmunt

